

ARGIPÄEVA MUINASJUTUD: „TALLINN TEATER TREFF“

RIINA ORUAAS

Eesti Nuku- ja Noorsooteatri festival „Tallinn Teater Treff“ 28. maist 3. juunini Nukuteatri ja Tallinna Linnateatri ruumides koondas endas kolme alaprogrammi: võistlusprogrammis nähtud rahvusvahelist nukuteatrite programmi, tudengite ja stuudiote noorteprogrammi „Noor vaim“ ning UNIMA Eesti keskuse nukuteatrite alaprogrammi.

Kuna nn suur programm oli väga tihe, siis ei olnud puhtfüüsiliselt võimalik vaadata kõiki lavastusi, kuid mõned nähtud noortelavastused võimaldasid siiski pilgunihet ka suure programmi etendustele. Põhiprogrammi lavastustest jäid siinkirjutajal nägemata ainult inglase Konrad Fredricksi „Härri Puncchi seiklused“ ja Helle Laasi „Tsuuhh-tsuuhh“.

Nädala jooksul ei kohanud isegi kaht sarnast lavastust, ainult üks etendus tekitas küsimuse, miks on ta sellele festivalile valitud. Lavastused varieerusid muinasjuttudest kõige pisematele kuni abstraktsete, metafoorsete ja keskmisest suuremat süvenemist nõudvate täiskasvanute lavastusteni; leidis isegi üks süvapsühholoogiline draama. Seetõttu ei ole ka võimalik välja tuua üht suurt üldteemat või küsimust, mis nädala jooksul nähtud lavastustest oleks välja koornud ja selle aasta festivali märksõnana kõlama jäänud. Oli muinasjutu- ja fan-

taasiamaailmu, samuti erineva sügavusastme ja käsitluslaadiga sotsiaalseid teemasid, samas ka puhtalt vormimängulisi etendusi. Nukuteater ei välista sotsiaalsust ega argisust, ei realismi ega ka ülimat abstraktsust.

Kui siiski püüda nähtud etenduste kohale ehitada mingit mõttelist temaatilist katust, siis oleksid selle ühes nurgas **estraadlikkus ja vormimängud**, näiteks itaallase Laura Kibeli „Jalgest viidud“ ja jaapanlase Noriyuki Sawa „Metsalegend“. Mõlemad monolavastused koosnesid mitmest eraldi seisvast lühiloost või sketšist. Või samuti Belgia lasteteatri Vlinders & C° „Oetsie Poetsie“ (lavastaja Koen Crul, koreograaf Goele van Dijck, mängivad Ronny Aelbrecht ja Milly Jennes). Need on lavastused, kus mängitakse mitmesuguste vahenditega ning kus nukk – tegelane, keda ei kehasta elav inimene, vaid elututest asjadest fantaasiaolend – luuakse laval. Kohapeal tekitatakse mingi situatsioon, mis on enamasti koomiline ja ka efektne. Erilist kandvat sõnumit või ideed, millele lavastus oleks üles ehitatud, nendes ei ole, kõik põhineb puhtal mängul, nukukunstniku tehnikal ja efektil.

Laura Kibeli moodustas nukud omaenda kätest ja jalalabadest, lisades neile juukseid, prille, ninasid jne. Esialgu at-

„Jalgest viidud“.

raktiivne idee hakkas aga peagi ennast kordama ja nii jäigi selle etenduse kõige huvitavamaks osaks just nuku loomine ise – kui inimese käed ja jalalabad võivad omavahel suhelda, kui lihtne liigutus tekitab emotsiooni ja loob kordumatu situatsiooni. Noriyuki Sawa etendas iidset jaapani legendi sõjamehest ja metsavaimust, edaspidi muutus etendus aga samuti vormimänguks ja sketšide reaks. Võttestikult sarnaneb nende kahega mudilastele mõeldud „Oetsi Poetsie“, kus kaks koristajat mängivad kõikvõimalike töövahenditega, luues neist erinevaid loomi ja naljakaid olendeid. Eelmistest etendustest oli see küll terviklikum, kuid mitte kuigi tihe ega väljapeetud.

Mängulisus ja kellegi-millegi loomine ükskõik millest näibki olevat tänapäeva nukuteatri üks põhisuundi, töstes esiplaanile idee või sõnumi, mida lavastuse aluseks olevate materjalidega väljendatakse. Laval kasutatavate esemete materjal ja esteetika määravad lavastuse

laadi: kas nukk on millestki kokku pandud, lava peal igapäevaelus käepärasest asjadest loodud mänguolend või filigraanselt töödeldud, elava inimesega sarnanev tervik, kas ta on elu jälgendav või abstraktne jne.

Mängulised ja küllaltki tinglikud olid ka **muinasjutulavastused**: Soome teatri Mukamas „Kolm kuningannat“, Taani Thy-teatri varjuteatrina mängitud „Alice“, meie Nukuteatri „Isekas hiiglane“, sloveenlase Matija Solce „Pulcinella“ ja „Väikesed ööjutud“. Muinasjutulisus ei välista aga selle festivali lavastuste veel üht olulist külge – **sotsiaalsust**, tänast ühiskonda kõnetavaid lugusid. Näiteks on selline tänapäeva linna muinasjutt Ungari Kolibri teatri „Kadunud isa otsimas“, mingil määral ka sama teatri ühemeהלavastus „Bagatell“. Sotsiaalse muinasjutu musternäide on Eesti Nukuteatri „Väga lihtne lugu“.

Selle mõttelise katuse neljas „nurk“ võiks olla **psühholoogilisus ja realismus**: teatrinuku, ühe kõige tingliku-

„Metsalegend“.

ma ja semiotiseeritava vahendi abil võib jutustada lugusid, mis rabavad oma eluläheduse ja inimlikkusega. Seda tõestasid näiteks Iisraeli lavastus „Üksiku mehe jutustus“, Valgevene „Salieri kuu“ ning Peterburi Teatriakadeemia „Laulud okastraataia tagant“. Alvis Hermanise „Pika elu“ miniatuurne analoog on Turu Kunstiakadeemia nukukunsti osakonna üliõpilase Outi Sippola monoetendus „Vanaema“ (lavastaja David Girondin Moab). Laval on üksik vananimine oma argises elus, oma väikeste unistuste ja vanaduses üksi jäämise nõrkusega.

Oli ka lavastusi, mis keskendusid kahe tegelase suhtele, kellest üks oli nukk, teine nukujuht. Tihedas dialoogis nuku ja inimese vahel luuakse intensiivne sissevaade inimese hinge. Sellised olid Turu Kunstiakadeemia üliõpilase Linda Lemmetty „Julia nostalgia“ ja Duda Paiva „Ingel“ – mõlemad lavastused on sündinud inimese ja nuku koostöös, kus mõlemad on laval võrdväärsed partne-

rid. Vaatajana me ju teame (ratsionaalselt), et inimene juhib nukku, kuid ometi on võimalik näivus, et nukk võib juhtida inimest.

Laias laastus võibki öelda, et nuku ja näitleja suhtlemise vorme esineb vähemalt kolm: autonoomse lavalise maailma loomine, kus nukk elab oma elu, näitleja on aga „nähtamatu“ („Vanaema“, „Salieri kuu“); etendusvorm, kus nukk ja näitleja suhtlevad kui võrdne võrdsega (Matija Solce), ja kõige keerulisem vorm, kui nukk ja näitleja asuvad samas fiktsionaalses ruumis („Julia“, „Lugu üksildasest mehest“, „Ingel“).

Muinasjutt

Päris väikestele olid mõeldud Soome teatri Mukamas muinasjutuetendus „Kolm kuningannat“ (autor Katri Koskelainen, töörühm: Antti Manninen, Merja Pöyhönen ja Mansi Stycz) ja Eesti Nukuteatri „Isekas hiiglane“ (lavastaja Maria Usk, kunstnik Rosita Raud, mängivad Liivika Hanstin ja Laura Nõlvak)

„Oetsie Poetsie“.

– mõlemad üsna puhtakujulised muinasjutud, kumbki oma väikese ja toreda ideega, mis on ka lapsepäraselt teostatud. „Kolm kuningannat“ on armsalt lapselik lavastus külast kaduma läinud õnnest ja selle tagasitoomisest. Katri Koskelaineni näidend on Soome näidendivõistluse võidutöö 18–21-aastaste vanuserühmas. Eesti Nukuteatri „Isakas hiiglane“ Oscar Wilde’i muinasjutu põhjal on samuti jutustatud küllaltki traditsiooniliselt ja lihtsate vahenditega. Diskreetselt on siin esitatud moraal Kristusest, ilma et see muutuks läägeks,

pealesurutuks või moraliseerivaks. Väljendab see ju kõige lihtsamat ideed ligimesearmastusest: aita kõige väiksemat ja sulle tasutakse.

Kaunase Riikliku Nukuteatri „Kuninga teatri muinasjutud“ (autor ja lavastaja Olegas Ziugzda, kunstnik Valerijus Rackovskis, mängivad Laima Strazdauskiene, Saulius Bagaliunas ja Remigijus Endriukaitis) Hans Christian Andersenist ja tema muinasjuttudest on päris traditsiooniline lasteteater – isenesest sümpaatne, kuid nii stiililt kui sisult vananenud, peale selle vajanuks

„Bagatell“.

ta ka tõlget. Kujutati kadunud idüllimaailma, nostalgilist nukuteatrit krinoliinide ja torukübaratega, maalitud ja papist dekoratsioonide keskel. Etendus oli küll väljapeetud, kuid igav.

Hoopis teistsugune, laadalik muinasjutumaailm selle ehedal kujul avanes Teatro Matita etendustes „Väikesed ööjutud“ (lavastaja Vida Cerkenik) ja „Pulcinella“. Praha Näitekunsti Akadeemia alternatiiv- ja nukuteatri eriala üliõpilase Matija Solce teatri loovad ehedus, fantaasiamaailm ja absurdsed tegelased. Matija Solce vahendiks on lihtsatest asjadest meisterdatud tegelased, kes satuvad omavahel kokku kõige veidramates olukordades ja hakkavad suhtlema, samuti tema enda hää, millega ta kõige uskumatumaid asju korda saadab, ja pillid, mis on ühtlasi ka tegelased. „Väikestes ööjuttudes“ elustuvad öösel vana muinasjutuvestja väljamõeldud tegelased. Pulcinella on itaalia nukuteatri tegelane, kõne all olevas lavastuses on ta loodud näpunukuna, kes

kohtub (löötspillist tehtud) koera ja surmaga. Üks asi muutub teiseks ja väike sõrmeliigutuski loob juba uue olukorra. Klassikaliste muinasjuttude teemad on seotud vaba fantaasia ja absurdihuumoriga. Kõige suuremaks väärtuseks on aga siiski näitleja energia, tema absoluutne keskendumine mängule. Matija Solce lavastused on väga vahetud ega ürita olla kuidagi „lapsepärased“. Seetõttu ongi tema teater nii ehedalt vastuvõetav nii lapsele kui ka täiskasvanule. Kui tavaliselt on hea lastelavastuse puhul arusaadav, et täiskasvanu võtab seda vastu mingil muul tasandil kui laps, siis siin võib vist väita, et Matija Solce teatrit vaadates leiab igaüks endas uuesti lapse üles.

Üsna tinglikult võib muinasjutulavastuseks pidada ka festivalietendustest üht kõige abstraktsemat, Taani Thyteatri „Alice‘it“ (lavastaja Hans Hartvich-Madsen, nukukunstnik Külli Palmsaar, mängivad Külli Palmsaar ja Ingeborg Bak). See on varjuteatri lavastus,

„Üksiku mehe jutustus“.

kus lugu „Alice imedemaal“ on esitatud väga punktiirselt, kuid põhikujundid ja põhilised tegevusliinid on jälgitavad. Lewis Carrolli unenäoloole on leitud vorm, kus tõusevad esile just unenäolisus ja unenäopoeetika. Tagaplaanile on jäetud küll koomika, kuid carrollilik kerge absurd oli täiesti olemas. Lavastus on visuaalsete kujundite, värvi ja valguse mäng valgel linal. Omavahel assotsiatsioone loovatest piltidest tehtud varjuteater on õrn ja ilus.

Argipäev

Kolibri teatri „Bagatell“ (autorid Jacob Mendel, Gitte Kath ja Volker Quandt (Taani), lavastaja János Nóvak, mängib József Tóth) sisaldab paljusid tänapäeva (nuku)teatri põhitunnuseid: nukuteatriks võib seda nimetada ainult tinglikult, sest tegu ei ole puhta vormiga, vaid näitleja kasutab oma lavalise maailma ülesehitamiseks mänguasju, igapäevaseid esemeid, mööblit ja muud sellist „koli“. Samas kannavad kõik ka-

sutatud esemed loo sõnumit. Lavastuse moraal on edastatud diskreetselt, kuid suure sotsiaalse üldistusjõuga. Laval on üksik mees, kes tassib endaga kaasas vana mesitaru. Viisist, kuidas ta teeb oma väikesi hommikusi toimetusi, võib arvata, et tegu on eluheidikuga, kõigest ilma jäänud inimesega. Nagu muuseas sündis laval olevatest pisiasjadest (*bagatelle* – prantsuse keeles „pisiasi“), ühe prügikastimehe kolust traagiline lugu asjadest, mis on elus olulised. Mees räägib loo talumehest, sellest, kuidas ta naise võttis, kuidas nad lapsed said, oma talu üles ehitasid, loomi kasvasid ja oma elu elasid, kuni sattusid üha rohkem uusi ja paremaid asju ostes panga võlaorjusse ja katkematusse töörattasse, mis lõpuks perekonna hävitas. Talumees jäi üksi ja käis alla, kuni tuli tema talu maha põletas. Näitleja suhtlemine publikuga (õnneks oli laval ka tõlk) ja vaatajate kaasamine etendusse oli väga vahetu ja lihtne, kogu ta lavaline olek oli maneer- ja pateetikavaba. József

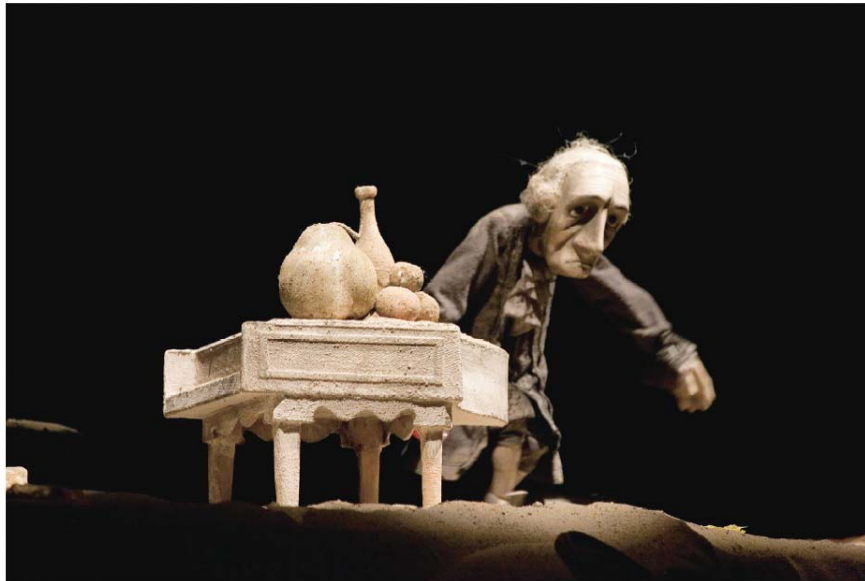
„Laulud okastraataia tagant“.

Tóth oli vaieldamatult selle festivali üks siiramaid ja vahetumaid näitlejaid.

„Eksinud isa“ (samuti János Nóvaki lavastus, mängivad József Tóth, Dávid Szanitter ja Bea Tisza) oli lugu isast, kes perekonna uude korterisse kolides ei oska enam koju minna, sest naine on kõik ära korraldanud ja toimetanud. See naiivsevõitu ülesehitusega lugu räägib ometi niisama olulistest asjadest, mis hakkasid kokku kõlama noorteprogrammi „Karaokega“ – ühe vanema vöörandumisest oma perekonnast. Kui Nukuteatri noortestuudio lavastusest tõuseb esile see, kuidas lapsed tegelikult näevad ja mõistavad oma vanemate nõrkusi ja vigu, siis ungarlaste loos näidatakse sedasama mängulises vormis ja väiksematele vaatajatele mõistetavalt. Infantiilsevõitu fanaatilisus kolme näitleja mängustiilis ei lasknud seda etendust niisama vahetult vastu võtta kui „Bagatelli“, kuid põhiline on siiski seesama: räägitakse tänapäevast lugu tänapäeva noorele inimesele. Kolibri

teatri butafoorne pool kasutab argielust pärit asju: lavamaailm on ehitatud tuttavatest asjadest, mis last iga päev ümbritsevad – alates mänguautodest ja Barbie’dest ning lõpetades plekkkruuside ja vihmavarjudega.

Et noorte jaoks sellised teemad korda lähevad, näitasid vähemalt kaks noorteprogrammi kuulunud lavastust: „Karaoke“ (lavastaja: Jaak Prints) ja „See maa, see linn, need inimesed“ (Võru Draamastuudio, lavastajad Taago Tubin ja Tarmo Tagamets). Mõlemad olid nii vormilt kui sisult tegelikult isegi radikaalsemad kui ungarlaste lavastused, kuid ka põhjus oli mõistetav – noortestuudiot näitlejad ise on mõnevõrra vanemad kui nende kahe etenduse sihtrühm. „Karaoke“ isiklikud lood mõjusid oma aususe ja noorte väikeste kooliteatristampidega tugevamini kui võrulaste sotsiaalkriitilise ambitsiooniga lavastus. Kooliteatrist tuttavad maneerid said paradoksaalsel kombel osaks etenduse tootlusest aususest: siin ja selline ma olen,

„Salieri kuu“.

võtke või jätke. „See maa, see linn...“ kui kriitiline manifest oleks nõudnud lihtsalt veidi vanemaid noori, näiteks teatrikooli tudengeid, et lavastaja idee kogu oma jõus nähtavale tuleks. Hämastav on aga noorte julgus selliste teemadega kaasa minna. Seetõttu ei ole kuidagi võimalik öelda, et stuudiolased oleksid materjalile alla jäänud: täpselt sellistena, nii noortena, nagu nad praegu on, on neid padualkoholismi ja üldise allakäigu kriitikat tegemas kuulda päris valus.

Argielust pärit materjali kasutati ka belglaste „Oetsie Poetsie“ lavastuses, kus kaks koristajat mängisid kõikvõimalike selle töö juurde kuuluvate asjadega: ämbrite, harjade, prügikottidega. Ka see on mingil kombel sotsiaalne või vähemalt demokraatlik, kui lavale tuuakse koristajate argipäev ja mängitakse see millekski muuks, kui me teame seda olevat. Lasteteater ei pea ju koosnema ainult ilusatest ja nunnudest asjadest või nagu Rait Avestik on juba

viidanud: „nukk“ ei tähenda „harjumuspäraselt karvast siili- või rebasepoissi“ (Sirp 15. VI 2007).

Nukk ei ole lihtsalt asi

Kui eespool vaadeldud lavastustes oli suhteliselt suur osa nähtavatel nukke juhtivatel näitlejatel, siis oli ka lavastusi, kus nukkudega moodustati päris autonoomne maailm või siis oli näitleja ja nuku suhtlemine nii intensiivne, et eristust nukk – näitleja fiktsionaalsel tasandil ei tekkinudki. Psühholoogiliselt tihe oli Iisraeli lavastaja Ofer Amrami „Üksiku mehe jutustus“ (mängivad Oleg Rodovilski, Renana Raz ja Ofer Amram). Ainus võimalus seda mõneti arhetüüpset lugu lavastada ongi teha seda nukkudega. On mees, kes oma üksinduses loob endale ise naise – nuku. Kui ilmub elav naine, muutuvad ja segunevad suhted: kui elav naine hakkab juhtima nukknais, siis kes ta tegelikult on? Kas osaline mängus või ainult nukujuht, „nähtamatu“? Kas mees näeb temas ini-

„Ingel“.

mest või ainult nuku liigutajat? Kes juhib keda? Kui inimene juhib nukku, siis inimest ennast juhib teine inimene. Kes on inimene ja kes nukk? Eritiselt selgelt tõusis nähtavale nukukunsti eripära, selle semiootiline tihedus ja mitmekihilisus, samas ka müstika. Kas mehe juhitud nukk, kelle ta on enda jaoks elavaks mõtelnud, on autonoomne tegelane? Kelle peas toimub tegevus? Kes on see mees, kes tegelasi ühe väikese liigutusega „ellu äratab“? Tegevus toimub realistlikus keskkonnas, ühes söögitoas, mille nurgas mängib grammofon me-

lanhoolseid viise, kuid kõige rohkem jääb meelde üksinduse ja vaikuse heli – grammofoninõela kriipiv hääl tühjal plaadil. Selle mehe tõeline üksindus ei ole kunagi päris vaikne, vaid valusalt kriipiv.

Festivalil oli kaks lavastust, kus ehitati nukukude abil üles terve omaette maailm. Inimene, nukujuht, selles maailmas on peaaegu nähtamatu. Üks neist oli Peterburi Teatrikunsti Akadeemia „Laulud okastraataia tagant“ (lavastajad Aleksandr Staviski ja Tamara Stavisskaja), teine Valgevene Bresti Nuku-

Jaana Juure fotod

„Spliin“.

teatri „Salieri kuu“ (lavastaja Ruslan Kudašov) Puškini draama „Mozart ja Salieri“ põhjal. Eriti viimast oli vene keelt mitte täielikult mõistes raske jälgida, kuid seda enam tõusis esile sama efekt, mis väga head näitlejateatrit vaadates: sõnade asemel keskendub tähelepanu žestile, miimikale, hoiakule. Mõlemad lavastused olid üles ehitatud filigraansele nukujuhitööle, kus iga emotsioon ja suhe esitatakse samasuguse täpsusega nagu stanislavskilikus psühholoogilises teatris – see on seda hämmastavam, et nukkude visuaalne maa-

ilm on imeväike. „Laulud okastraataia tagant“ on ehtvenelik lugu GULAGi vangilaagrist, kus mängitakse pilte laagri argielust: vangivalvureid, armastajaid, laulvaid vanamutte hobuvankril, hobuseid kokku kukkumas jne. Lühilooketest koosnev etendus oli terviklik ja panoraamne, ühtaegu nii traagiline kui ka groteskne.

Ülimalt performatiivne oli hollandi tantsija ja nukunäitleja Duda Paiva „Ingel“; siingi oli etendaja esiplaanil ja suhtles nukuga kui võrdne võrdsega. Duda Paiva lavastuse põhisituatsioon

ise on peaaegu ilmutuslik: elus alla andnud hulkuri kohtumine kivist inglisa vanal surnuaial, kus tulevad esile nende mõlema valud. Selgub, et kuskil posti otsas konutanud kivist ingel on tavaarusaamale vastupidiselt hoopis isekas ja pretensioonikas tegelane – kas on ta kaitseinglina hulkuri enda peegelpilt? Nende suhe on intensiivne, kohati vägivaldne; sõbralikust jutuajamisest, kus ingel on enamasti lapsikum ja hoolitsust vajav pool, võib saada heitlus elu ja surma peale. Duda Paiva kehatehnika on plastiline, ta ei liiguta nukku ainult kätega, tehes sinna juurde vastavat „nukuhäält“, vaid töötab kogu kehaga, reageerides ise samal ajal nuku tegevusele.

Hoopis erandlik oli festivali kavas Saksa Figurentheater Wilde & Vogeli lavastus „Spliin“ (lavastaja Hendrik Mannes, näitleja ja nukumeister Michael Vogel, muusik Charlotte Wilde). Selles etenduses on veidra, kummalisi kujutluspilte tekitava sünteesi loonud abstraktsus ja konkreetsus üheaegselt. Ühelt poolt marionettnuku peaaegu elulähedane, möödetud liikumine, iga žesti täpsus, samas tekst – Charles Baudelaire'i proosaluule – ning elektrooniline muusikaline taust tekitasid üheskoos metafoorse sümbioosi. Lavastus põhjustas poleemikat, sest oli niivõrd raskesti jälgitav, samas aga tihe ning oma ruumiloomise jõu poolest võiks öelda, et isegi totaalne. Baudelaire'i tekstid kõlasid ingliskeelsena laste esituses lindilt. Selle etenduse seisundit sobivad kõige paremini kirjeldama sõnad „pimedus ja raskus“, aga ka „nostalgia“. Keegi liigub, keegi kõneleb. Nukud ise jäljendavad küll inimest, kuid on samas ekspressioonistlikult kõhnad ja väljaveninud. See on groteskne ballaad julmadest haigestest, kui kasutada Baudelaire'i enda sõnu. Segunevad ähmased ilusad mälestused ning melanhoolia ja raskus.

Nukuteatri enda lavastustest oli veidi arusaamatu professionaalselt teosta-

tud, kuid klišeeliku „Romeo ja Julia“ koht festivali kavas, mis mõjus pigem suurejoonelise ripatsina kunstiliselt ja ideeliselt tiheda festivali küljes. Avalavastus, Nukuteatri „Väga lihtne lugu“ (lavastaja Jevgeni Ibragimov) suutis seevastu väga sümpaatselt kogu nädala sisse juhatada; etendusest kiirgas soojust, kuid mitte naiivsust. Ainus, mis puudu oli, olidki nukud, küll aga käsitleti tänapäeva teemasid inimlikult ja arusaadavalt. „Väga lihtne lugu“ on nüüdismuinasjutt, kust ei puudu ime, moraal ega ka inimene ise.

„Teater Treffi“ programm koosnes lavastustest, mis olid leidnud oma loo jutustamiseks endale sobiva vormi, segades stiile ja tehnikaid. Nukkudega tehtav teater sõltub rohkem kui mõni teine teatrivorm neist reaalsest asjast, mis on näitlejal laval kasutada, nende füüsilisest olekust, materjalist ja muidugi ka sellest, mis tähendusvälja iga asi endaga kaasa toob. Millise maailma võtab endaga kaasa mänguauto, tolmuhari, kivikuju jne. Füüsiline materjal loob selle maailma, millest jutustama hakatakse, ja see, kuidas jutustatakse, on suuresti seotud sellega, kuidas näitleja laval asjadest maailma kokku paneb. Kuigi enamasti oli narratiivi ülesehituse seisukohalt tegu traditsioonilisemaid vorme järgivate lugudega, siis esines ka neid lavastusi, mis lasid end kanda ja fantaasiat juhtida just asjade vormil ja materjalil. Artikli alguses välja toodud neli mõttelist „nurka“ ei ole kindlasti mitte lõplikud määratlused või lahterdused, vaid tendentsid, mis omavahel segunedes ja suhestudes sel festivalil tooni andsid.